

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

XI priores dies complectens

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1863

De S. Vitalio, Seu Vitale, Monacho Gazæ, Alexandriæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72708)

EX S.
GREGORIO.
Alteri petenti
mortem im-
petrat.

interjectum vocis silentium parvum vivendi spatium signaverit.

6 Sed mira res contigit : quia venerabilis vir Anastasius dum de corpore exiret, erat quidam Frater in monasterio qui supervivere ei nolebat; provolutus vero ejus pedibus, cœpit cum lacrymis ab eo postulare, dicens : Per illum ad quem vadis, deprecor, te adjuvo, ne septem dies super te in hoc mundo vivam : ante ejus septimum diem etiam ipse defunctus est, qui tamen in illa nocte inter ceteros non fuerat vocatus : ut aperte claresceret, quia ejus obitum sola venerabilis Anastasii intercessio obtinere potuisset. PETRUS : Cum idem Frater et vocatus inter ceteros non est, et tamen sancti viri intercessionibus ex hac luce subtractus est, quid aliud datur intelligi, nisi quod hi, qui apud Dominum magni sunt meriti obti-

nere aliquando possunt ea etiam, quæ non sunt prædestinata? GREGORIUS : Obtineri nequaquam possunt quæ prædestinata non fuerunt : sed ea quæ sancti viri orando efficiunt, ita prædestinata sunt ut precibus obtineantur. Nam ipsa quoque perennis regni prædestinatio ita est ab omnipotenti Deo disposita, ut ad hoc electi pro labore perveniant : quatenus postulando mereantur accipere, quod eis omnipotens Deus ante secula disposuit donare.

7 Hæc Gregorius, qui Anastasii meminuit iterum in Registro l. 2, Indict. 11, cap. 30: De Domino enim Nonnosio Abbate, qui juxta Dominum Anastasium de Pentumis fuit, aliqua retulisse te memini quæ oblivioni mandavi. Porro Maximianus, cujus hic facta mentio est, colitur 9 Junii, Nonnosus 2 Septembris.

Quomodo im-
petrentur
prædestinata.

DE S. VITALIO, SEU VITALE, MONACHO GAZÆO, ALEXANDRIÆ.

INITIO
SEC. VII.
XI JANUARIJ.
S. Vitalii na-
talis.

Santissimi monachi Vitalii, sive Vitalis, natalem hoc die consignant Græcorum Menæa, his verbis : S. Vitalius in pace quiescit. Ex his quæ in vita S. Joannis Eleemosynarii 23 Januarii, de ejus admirabili nec temere imitando zelo, narrantur, virum plane eximie virtutis constat fuisse. Dolemus non ejus vitam omnem esse traditam litteris. Quæ saltem extant, huc transcribenda duximus ex ejusdem Joannis Patriarchæ vita, quam geminam, auctoribus Leontio Neapoleos Cypri Episcopo, et Simeone Metaphraste 23 Jan. dāvimus.

VITA

AUCTORE LEONTIO EPISCOPO,
in S. Joannis Eleemosynarii vita.

Senex quidam magnus, quasi annorum sexaginta, audiens tales res Beati, voluit tentare eum, si posset verbis suaderi, et ad scandalum facile inclinari, et, ut contigit, si condemnaret aliquem. Et habitans prius a in monasterio Abbatis Seridonis, exiit et venit Alexandriam, et sumit conversationem hominibus quidem reprehensibilem, sed Deo gratam, qui dat (ut ait David) singulis secundum cor eorum. Ingressus itaque civitatem, scribit omnes quæ notæ erant meretrices, et cœpit laborare opuscula, et accipere per singulos dies b siliquam unam. Cum ergo occurreret sol, manducabat unius ærei lupinos, et intrabat ad unam meretricum, et dabat ei æreos nummos, et dicebat : Dona mihi noctem istam, et noli fornicari. Et manebat juxta eam nocte illa, observans eam ne fornicaretur. Stabat ergo a vespere in uno angulo cellulæ, ubi dormiebat mulier, psallens, et orans pro ea, et mittens genuflexiones usque ad auroram : et exiens, accipiebat c verbum ab illa, quod nulli diceret actionem ejus.

2 Ita agebat semper, quousque una earum manifestavit vitam ejus, quod non, ut fornicaretur, intraret ad eas, sed ut salvaret. Oravit senex, et cœpit mulier a dæmonio vexari, ut per illam ceteræ timerent, et non manifestarent eum omni tempore vitæ ejus. Dicebant ergo quidam ei quæ a dæmonio vexabatur : Quid est? Reddidit tibi Deus quoniam mentita es. Ut fornicetur enim, ingreditur pessimus iste, et non est aliud aliquid. Jam enim et S. Vitalius (hoc quippe nomen erat ei) volens hominum gloriam fugere, et animas a tenebris revocare, dicebat audientibus cunctis, cum laboraret in opere, et solveret vesperi : Eamus modo, Domina talis expectat nos. Ubi ergo erat ordo ipsius? Multis ergo preminantibus et illudentibus ei, dicebat : Numquid ego non vestio corpus ut omnes? Aut monachis solis iratus est Deus? Vere et ipsi homines sunt ut omnes. Dicebat itaque

ei quidam : Accepe tibi unam mulierem Abba, et muta vestimentum tuum, ut non blasphemetur Deus per te, d et habebis judicium, quæ scandalizantur, animarum. At ille respondebat eis iterum, dicebatque se demonstrans quasi iratum : Vere non obaudiam vobis : ite a me. Modo nihil aliud faciam, ut vos non scandalizemini, nisi accipiam mulierem, quatenus curam habeam domus, et faciam malos dies : qui vult scandalizari, scandalizetur, et det frontem in parietem. Quid vultis ex me? Numquid judices constituti estis super me a Deo? Ite, de vobis curam habetote, vos pro me non reddetis rationem. Unus est judex, et sancta dies judicii, qui singulis reddet secundum opera eorum. Dicebat autem hæc clamans.

3 Quidam ergo Ecclesiæ e Defensorum, hæc multoties audientes ab eo, referebant Patriarchæ quod fiebat. f Deus vero sciens quod nollet ille Sanctus offendere Abbatem Vitalium, induravit cor ejus, ne crederet eis. Recordabatur enim ante memorati eunichi : sed increpavit vehementer eos, qui contra Vitalium Abbatem accusationem ei afferbant, dicens ad eos : Quiescite accusare monachos. An nescitis quod circa sanctæ memoriæ g Constantinum Imperatorem actum fuisse, conscriptiones quæ de eo leguntur, contineant? Quoniam, ait, quidam non timentes Deum, cum celebraretur h sancta Synodus in Nicæa, cœperunt contra se dare in scriptis famas turpes beato illi Imperatori; quidam Clerici quidem existentes, quidam monachi : et ad faciem adducens sanctus Dei Constantinus accusatorem et accusatum, utrumque audivit. Et i cum invenis et multas talium criminatum veras esse, afferens ardentem cereum, incendit omnes, quæ datæ sunt in scriptis, malas opiniones, dicens : Vere, si propriis oculis vidissem Sacerdotem Dei, vel aliquem eorum qui monachico habitu circumamicti sunt, peccantem; chlamydem meam explicarem, et cooperirem eum, ne ab aliquo videretur. Nam et in servum Dei illum, videlicet eunuchum, ita putastis, et misistis me extra viam, et feci animæ meæ peccatum magnum : confundens ergo eos multum, absolvit.

4 Servus autem Dei Vitalius a propria operatione non cessabat. Deprecabatur ergo, ut quibusdam post mortem ejus in somnis manifestaret Deus, ut non imputaretur in peccatum his qui scandalizabantur in eum; eo quod rem quam agebat, dicerent scandalo esse plenam : et ne haberet homo peccati judicium ex ea quidquid locutus fuisset. Multas igitur de talibus mulieribus in compunctionem induxit hæc operatio ejus : et maxime quando videbant eum nocte extendentem manus, et orantem pro unaquaque earum : propter quod quædam earum a fornicatione cessabant,

Vitalius ca-
lumniam pa-
titur.

Accusatur
apud Episco-
pum.

Episcopus
eum non au-
det judicare.

Orat Vitalius
ne alii scan-
dalizentur.

Multas con-
vertit.

Id evulgans
punitur.

a
Psal. 19. 5.
S. Vitalius
meretrices ad
noctis unius
continentiam
pretio indu-
cit.

b

c

bant, quædam vero accipiebant viros et pudice conversabantur: quædam etiam modis omnibus mundum relinquentes, singularem vitam ducebant. Nullus tamen scivit usque ad ejus dormitionem, quod ipsius admonitione et oratione impudicæ mulierculæ a fornicatione cessarent.

Cæditur alapa.

¶ Unde quodam die exeunte eo a prima talium mulierum diliculo, obviat ei quidam homo immundus, intrans ad fornicandum cum ea: et cum vidisset S. Vitalium ex ea egredientem, dedit ei alapam in faciem, dicens ad eum: Usquequo pessime illusor Christi non emendas te ab his nequitiis tuis? Qui dixit ad eum: Crede mihi, accipies alapam a me humili, ut tota Alexandria colligatur ad clamores tuos. Nondum brevi tempore transacto, dormivit cum pace in cellula sua S. Vitalius, nemine sciente omnino. Habebat enim valde pusillam cellulam super locum qui dicitur *k* Porta solis. Unde et plerumque, cum collecta celebraretur juxta cellulam ejus in ecclesia *l* Metræ, convenientes quædam muliercularum harum, ad alterutras dicebant: Eamus, eamus: iterum Abbas Vitalius collectam habet. Et venientibus eis, curabat eas.

Moritur.

k

l

Percussor possessus a diabolo, ejus meritis liberatur.

6 Igitur dormiente eo, ut prædictum est, in propria cellula, et nullo sciente, mox quidam demon tamquam Æthiops deformis adstat ei qui dederat alapam Abbati Vitalio, et dat ei alapam, dicens: Suscipe alapam, quam misit tibi Abbas Vitalius. Et cadens, statim cœpit spumare. Congregata est igitur secundum prophetiam Vitalii pæne tota Alexandria in violentiam, quam patiebatur a dæmone; et maxime quia sonitum datæ ei alapæ audierunt quidam, quasi ad unius jactum sagittæ. Post aliquantes vero horas in mentem rediens is qui patiebatur, scidit vestimenta pectoris sui, et cucurrit ad cellulam, clamans et dicens: Culpam feci tibi, serve Dei Vitali, miserere mei. Cucurrerunt vero cum eo omnes audientes. Cum pervenisset ad cellulam Sancti, exiit iterum dæmonium, jactans eum omnibus adspicientibus. Et cum ingrederentur intro hi qui cum eo cucurrerunt, invenerunt Sanctum stantem in geniculis suis, et orantem, et animam Domino tradentem, et in pavimento scripturam hujusmodi: Viri Alexandrini, nolite ante tempus aliquid judicare, quoadusque veniat Dominus. Confitebatur vero et homo qui a dæmonio vexabatur, quod Sancto fecerat, et quod dixerat Sanctus ei. Recitata sunt ergo Beatissimo Joanni Patri-

archæ omnia, quæ circa S. Vitalium acta sunt: et descendens cum Clero, venit ad corpus S. Vitalii: et cum vidisset superscriptionem, dixit: Vere hanc humilis Joannes per Deum evasit, nam alapam, quam accepit qui patitur, ego acciperem.

EX VITA S. JOAN. ELEEM.

7 Tunc itaque omnes fornicariæ, et quæ abrenuntiaverunt ex eis, et viros susceperant, cum cereis et lampadibus præibant eum flentes et dicentes: Perdidimus salutem nostram et doctrinam. Enarrabant enim jam conversationem ejus omnibus; et quoniam non propter turpem rem ad nos intrabat: et quia numquam aliquando vidimus eum super latus dormientem, aut unam ex nobis tenentem manu sua. Et reprehendentibus eas quibusdam, et dicentibus: Quare hæc non omnibus dicebatis, sed scandalizabatur in eo tota civitas? enarrabant jam capitulum, quod circa eam gestum est, quæ a dæmonio vexationem sustinuit, et quia hoc timentes tacebamus. Sepulto ergo eo in multo honore, permansit is qui ab eo correctus et sanus factus est, faciens memoriam ejus. Postmodum autem et renuntiavit seculo, ingressus monasterium Abbatis Seridonis in Gaza, et suscepit cellulam Abbatis Vitalii secundum fidem, et in ea permansit usque ad mortem suam. Et sanctissimus Patriarcha multas gratias egit Deo, quia non permisit eum peccare in servum suum Vitalium. Multi autem multum ex tunc in Alexandria profuerunt sibi, et hospitio recipiebant monachos; et monebantur, ut non condemnaretur aliquis ab eis, sicut evenerat.

Ad Vitalii funus concursus.

Percussor fit monachus.

8 Fecit autem et sanitates post mortem honorabile nomen S. Vitalii per divinam gratiam: cujus orationibus det nobis Dominus bonam conversationem, et misericordiam in die, quando manifestabit abscondita hominum, et nuda faciet consilia cordium.

Vitalii miracula.

a Erat id monasterium Gazæ, ut infra dicitur. Seridonis hujus nomen non reperimus in sacris tabulis. Meaphrastes magnum Seridonem vocat. *b* Metaphr. duodecim obolos. *c* Injurandum, ut habet Metaphr. *d* Addit Metaphr. neque monachorum honorabilis habitus probro afficiatur. *e* De horum officio Rosweydeus in Onomastico, et nos alibi. *f* Expressius Metaphr. Sed ille, ut qui a Deo dicerat, quali virtute esset senex, minime attendebat, etc. *g* Narratur hoc a Sozomeno lib. 1, c. 16, aliquanto majori quam hic emphasi, atque a Theodoro lib. 1, cap. 11. *h* Rosweydeus hic legit et edidit, secunda mendose.

i Quomodo id verum est, cum dicat Theodoretus Constantinum jurejurando testatum, se ne verum quidem in illis scriptis legisset? At fortassis Leontius accipiendus est ad accusationibus viva voce factis antequam scripta exhiberentur. *k* Ita et Metaphrastes a Surio editus. At ms. Græca duo, quibus usissimus habenti ἐπίσκοπος, pro ἀπίσκοπος. *l* Colitur S. Metrus, sive Metranus, 31 Janu.

DE S. SALVIO CONF. EPISCOPO AMBIANENSI IN GALLIA.

CIRCITER AN. CHRIS. DCXV. XI JANUARI. S. Salvius, colitur 11 Jan. 28 et 29 Octob.

Tres in Gallia celebres publica veneratione Salvii Episcopi sunt: primus Albigensis, qui 10 Septembris colitur; alter Ambianensis, qui 11 Januarii; tertius Engolismensis Martyr, qui 26 Junii. Hos sæpe confundunt auctores, ut mox dicemus. Ambianensem hoc die referunt Martyrologium Romanum, Galesinius, Maurolyceus, Hugo Menardus, Carthusiani. Colonien. in Addit. ad Usuardum. Andreas Saussaius cum insigni elogio, Autbertus Miræus in Fastis Belgicis. Claudius Robertus in Gallia Christiana tradit eum 29 Octobr. coli, quo die eum rursus refert Saussaius in supplemento Martyrologii Gallicani. At 28 Octobris obiisse in vita traditur, quo die ms. Martyrologium Centulense: Ambianis depositio B. Salvii Episcopi et Confessoris. et ms. Florarium: Ipso die S. Silvii, alias Salvii, Episcopi et Confessoris. Hic a primævo juventutis flore studiis divinis deditus fuit, et moribus ornatus, ac in omni sanctitate perfectus.

An Martyr.

2 XI Januarii hæc de eo habentur in Martyrologio Romano: Ambianis S. Salvii Episcopi et Martyris. Nullum alibi vestigium est, unde conjiçi possit eum martyrio esse coronatum. Addit in Notatione Baronius: Alii Salvinum appellat. Hunc Sigebertus in Chronico

Salvum pro Salvio dicit, occisumque tradit anno 33, Caroli Magni Imperatoris anno Domini 801. De eo Petrus in catalogo lib. 2, cap. 65. In tabulis Episcoporum Ambianensium ponitur Salvius quinto loco, ut constat ex Demochare, qui eas descripsit. Confundunt hunc nonnulli cum Salvio Episcopo Albigensi, qui sub Chilperico Francorum Rege doctrina claruit et sanctitate, de quo Gregorius Turonensis lib. 3, cap. 44. Hæc Baronius. Sed quædam discutienda sunt. Democharem secutus est Baronius, qui plura peccat, dum ita scribit: S. Salvius, seu Salvinus, tempore Chilperici Regis Francorum, de quo scribit Mejerus anno 801, inventum Valentianis a Carolo Rege corpus Divi Salvii Martyris Christi ac Ambianorum Episcopi. Refert Volaterranus hunc Præsulum Chilperico Francorum Regi Ariana impietate infecto restitisse. Cui consonat Petrus de Natalibus in catalogo SS. cap. 65, l. 2, et Sigebertus an. 801. Hæc ille; et quidem quæ ex Mejero affert, ipsa sunt Mejeri verba.

Perperam de eo scripta, a Baronio.

Demochare,

Jac. Mejero,

3 At Sigebertus perperam citatur; agit enim de S. Salvio Engolismensi ad an. Christi 801, regni Caroli Magni 33, his verbis: S. Salvius Episcopus veniens ab Aquitania ad fiscum Valentianas, a Winigardo, filio